

**Questiones spiritualis [con]iuiuij delicias preferentes,
super euangelijs tam de te[m]pore [quam] de sanctis**

Johannes <de Turrecremata>

Lyon, 18. Jan. 1509

D[omi]nica quarta post oct[auas] epiphanie.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70506](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70506)

Dñica quarta post oct. epiphanie

est virtus moralis. s3 mare ven-
ti non sunt capacia virtutis. er-
go nec possunt dici obedire ali-
cui. ¶ In oppositū est euangeliū
pñs. ¶ Rñdeo dicenduz sub ista
conclusionē. q3 mare venti obe-
dierunt xpo. Ita cōclusio p3 ex
euāgelio. Pro cui? intellectu est
notandū q3 obediētia d3 duobus
modis. Uno modo vt virt? qua
animus subijcitur mādati im-
perantis vt fiant et hoc modo
obediētia non cadit nisi in crea-
tura itellectuali q3 sola capax est
virtutis vt arguebat. Alio mo-
do d3 obediētia operatio qua
mobile vel subiectū statim expe-
dit sine quacūq3 repugnantia
exequitur ordinē et dispositionē
sui motoris siue principuz agē-
tis. et hoc modo est in omni crea-
tura potentia obediētiā ad
exequendū et operadū quicquid
deus. q3 immobilis manēs dat cū-
cta moueri. de creatura ordina-
uerit vel disposuerit. Unde ps.
clxviij. d3. Statuit ea in eternuz
et in seculū seculi preceptum po-
suit et non preteribit. Et infra.
Ignis grādo nix glacies spūs p-
cellarū que faciunt verbū eius.
Et amos. ix. dicit dñs. Dēdabo
serpenti et ipse deuorabit eos. et
hoc modo dicunt venti et mare
obediuisse christo sicut creatura
suo creatori. ¶ Ad rōnes in op-
posituz. ¶ Ad primā rñdetur. q3
ratio pcedit de obediētia. pri-
mo modo sumpta s3 dicat alber-
tus magnus sup Mattheum. q3

ois creatura sensum h3 natura-
lem qua imperiū pcepit et pficit
creatoris quous in se fit insensu-
bilis. Et ideo distinguit ysaac
pbs sensus naturales et anima-
les esse in reb? insensibilib? hec
Albert?. ¶ Ad scđam et tertiam
rationes eadē est responsio. Lo-
quuntur enim de obediētia pri-
mo modo sumpta. nos vero de
obediētia scđo modo capta.

M quarta
dñica p? octa-
uas epipha-
nie est euangeliū. In illo
tēpore. dixit
iesus parabo-
lam hāc. Si-
mile factū est
regnū celozuz hoi et c. Mat. xij.
Circa qđ possunt disputari se-
qñtes questiones. ¶ Primo. vtrum
diabol? supseminauerit zizania
i. hereses i agro dñico. ¶ Scđo.
vtrū heretici sunt eradicādi per
mortem de vita presenti.

D primā
questionem q
queritur. vtrū
diabol? supse-
minauerit ziz-
antiaz et sic
pceditur. Et
videtur q. nō. ¶ Primo sic. euā-
gelium dicit q3 inimicus homo
hoc fecit. s3 diabol? nō est homo
ergo nō supseminauit zizantia.
¶ Scđo sic. hereses ex libero ar-

bitrio hois pcedunt. Un vt ait Hieronim⁹. ⁊ habet. xxiij. q. iij. in ca. heresis. Heresis grece ab electione dicitur. qz eam nūquifqz eligat disciplina quā putat esse meliorē. s; diabol⁹ nō potest sup libero arbitrio. ergo nō potest sup perseminare aliqd in eo. Ter tio sic. oē agēs ex pposito cogno scit suū effectuz. s; diabol⁹ inter nas cogitatōes nō potest pūde re. vt dicit Augu. li. de eccliaisti cis dogmatibus. ergo nō potest aliqd seminare. In opposituz est euāgelii pñs. Rūdeo dicē dū sub ista pclusionē. q diabol⁹ supseminauit in agro dñico he reses ⁊ errores. Ista pclusio pz. Nā postq̄ xps lux mūdi ⁊ verita tis in agrum seminauit fidei do ctrinā p se ⁊ suos aplos in agro dñico. post mortē eoz diabol⁹ in uidēs fidei seminate in cordib⁹ fideliiū q̄ fundamentuz erat reli giōis xpiane supseminauit ziza niam suadēdo ⁊ suggerēdo erro res hoib⁹. ⁊ ita plures ad pfidiā heresis induxit. q̄ ducit ad mor tē. Dñc sap. ij. dicit q̄ inuidia dia boli mors intrauit in orbem ter rarū. Et Job. viij. dicit de diabolo. Ille homicida fuit ab initio ⁊ in veritate nō stetit qz veritas non est in eo. Eū enī loquit. i. sugge rit. mendaciū ex proprijs loquit qz mēdax est ⁊ pater eius. Ad rōnes in oppositū. Ad primaz dicit q̄ ibi in euāgelio inimic⁹ ho mo dicit diabol⁹ vt exponit docto res. Dicit aut diabol⁹ hō. tū ppē

defectū a deitate. ps. Exurge do mine non pualear hō. Tū qz dia bol⁹ vincit hoiem. ps. Eripe me dñe ab hoie malo. ⁊ dicit inimicus ppter summata maliciā eius. Ad scđam rñdef. negādo cōse quentiā. dicim⁹ qz diabol⁹ non possit super libero arbitrio dire cte monēdo illud potest tñ bene p modū suadētis ⁊ sic diabolus seminat hereses ⁊ errores i cor dib⁹ hoim. Un aug. iij. de trini. dicit qz diabolus sua subtilitate malignos affect⁹ inspirat. Et be da dicit sup act⁹ aplos. q̄ aiam in affectum malice trahit.

D secūdaꝝ questionem q̄ querit. vtruz heretici sunt eradicādi per mortē de vita presentī. sic p cedit. Et videt q̄ non. Primo ex euāgelio pñti. vbi dicit qz pmit tāt zizania crescere vsqz ad mes sem. messis autē est finis seculi s; heretici p zizaniā designant. ergo heretici tolerādi sunt ⁊ nō interficiēdi. Scđo sic. aplos. ij. Thl. ij. Seruū dei opz esse man suetū. i. cū modestia corripientē eos q̄ resistūt veritati. nequādo det illis deus penitentiā ad cog noscendā veritatē ⁊ respiscāt a laqueis diaboli. sed si heretici nō tolerarēt. s; morti traderēt auferret eis facultas penitē di. ergo tolerādi sūt ⁊ nō interfi

Dominica quarta post oct. epiphantie.

ciendi. Tertio sic. Nihil enim dicitur
impugnari nisi quod est contra amicitiam.
scilicet diuersitas opinionum non est
contra concordiam amicitie. ut
pater dicit. iiii. et hinc. ergo heretici
non sunt extirpandi sed tolerandi.
In oppositum est apostolus ad Titum
iij. Hereticum post primam et secundam
correctionem deuita. scilicet quod sub
uersus est quod eiusmodi est. In
deum dicendum sub ista conclusionem.
Heretici manifesti qui sine peri-
culo potest fieri exterminandi sunt
per mortem de vita presentis. Ista
conclusio patet quia tales sunt corrupti
ui et infectiui aliorum sicut illud. ij.
Thi. ij. Heretici multum proficiunt
ad impietatem. sermo eorum ut can-
cer serpit. Que conclusio patet per
apostolum. i. Cor. v. Qui precepit exter-
minare uerum fermentum ne totam
massam corrumpat. Et hieronymus. ut ha-
bet. xliij. q. ij. rescedere sunt car-
nes putride et scabiosa ouis a
caulis repellenda ne tota domus
massa et corpus et pecora ardeat.
corrupta. putrescat. et intereat.
Arrius autem in alexandria scin-
tilla fuit. scilicet quoniam non statim op-
pressa est totum orbem eius flamma po-
pularum est. Secundo probatur sic. quia sunt
homicide. vita enim spiritualis multo
melior est quam corporalis. scilicet homici-
de extirpant quod auferunt hominibus vitam
corporalem. ut habet. Exo. xxiij. Ma-
lucos non patieris uiuere. ergo
multo amplius heretici qui aufer-
unt hominibus vitam spiritualem. Tertio
sic probatur. (z. z. q. ii. ar. 3. In quibus
heretici sunt falsarii christiane fidei

multo gravior est corrumpere fidem
per quam est aie uita. Iustus enim ex fide
de uiuit. Abacuch. ij. et ad rom. i. s.
quod falsificare monet per quam tempus
li uite subuenit. scilicet falsarii pecu-
nie statim per principes seculares
morti tradunt. ergo multo fortius
heretici statim qui de heresi uiuunt
cunt possunt iuste occidi. Quarta
to probatur conclusio. In quibus heretici
dicuntur lupi. Lupi sunt ab ouibus
arcendi pastoris officio. Job. x.
scilicet heretici sunt lupi Act. xx. et
ergo iuste ueniunt extirpandi. Quinta
to probatur conclusio. In quibus heretici
sunt blasphemii in christum. Leuit.
xxiii. di. Qui blasphemauerit
nomen domini morte moriatur. scilicet he-
retici sunt huiusmodi. ergo me-
rito ueniunt extirpandi per mortem
magis quam rei crimine lese maiestatis.
Ad rationes in oppositum.
Ad primam respondeo. quod deus non uult
hereticos permitti uiuere absol-
te. scilicet in casu tantum. scilicet qui non potest
parari a fidelibus sine periculo
fidelium. Et hoc dicitur dupliciter
de causa. Una quando non bene cog-
noscunt nec bene distinguunt a
fidelibus. Alia quando habent ratos re-
fensores qui si contra eos procedant
maius periculum in ecclesia probatur
liter extirpantur. ut scismaticos
uel interfectores fidelium a fide-
toribus hereticorum. tunc enim permitti
di sunt. propter maius periculum extir-
tandum. ubi autem non occurrunt ista
pericula sunt separandi ab ecclesia
et iusticie seculari relinquendi
exterminantur per mortem sicut dicitur

...uadi aut de ...
...xpi molit...

est. Ad scdam rñdef. negando
cōsequentia. Et ratio est. qz mo
destia illa vt primo r scdo corri
piatur qz si redire noluerit. iam
p subuerso habetur. vt pz in au
ctozitate apostoli iuducta. Ad
tertia rñdef negado consequen
tiam. tum quia philosophus lo
quitur de opinionibus specula
tiuis tantum. Tum quia consen
sus in vnitatem fidei est princi
pium coniunctionis in caritate
et ideo discessus a fide excludit
amicitiam familiaritatis.

Dominica
septuagesi
me est euāge
lium. In illo
tēpore. dixit
iesus parabo
lam hanc ꝛc.

Dat. xx. Circa qd possunt dispu
tari seqntes qñtiones. **Prima**
vtr oēs hoies ad eternā beatitu
dinē a deo sint vocati. **Secda.**
vtr requā aliq opa hoīs ad bea
titudinē psequēdā a deo. **Ter
tia.** vtrū oīm laborantiū ī vinea
dñi sit vñā remuneratiōis pmiū.

Prima
questionem q
querit. vtrū
omnes homi
nes ad eternā
beatitudinē
a deo sint vo
cati. sic proceditur et videtur q
non. **Primo** sic. deus non dili
git omnes homines. ergo non

omnes homines ab eo sunt vo
cati ad beatitudinem consequē
tia est bona. antecedēs patet ex
illo. ps. Iniquos odio habui. Et
illud. Ddisti omnes qui operan
tur iniquitates. **Secdo** sic. mul
lus excecatus a deo potest dici
vocatus a deo ad percipiendam
beatitudinem eternam. patet. sz
deus huius seculi excecavit mē
tes infidelium. vt dicit apls. ij.
Loz. iij. ergo ꝛc. **Tertio** res
probatī a deo nō possunt dici vo
cati a deo ad beatitudinem. sed
multi sunt a deo reprobati. **Un
de** apls ad rroma. j. Dedit eos
in reprobuz sensum. ergo nō om
nes homines sunt a deo vocati
ad beatitudinem. **In** oppositū
est euangelium pñs. Item illud
Luce. xiiij. Homo quidam fecit
cenam magnam r vocauit multo
tos. Per cenam vt ait glo. cetera
na beatitudo intelligitur. **Itē**
deō dicēdum sub ista conclusio
ne. q omnes hoies sunt a deo vo
cati ad beatitudinem. Que con
clusio probat. **Primo** ex illo. j.
Thi. ij. Vult deus omnes homi
nes saluos fieri r ad agnitionē
veritatis venire. **Secdo** sic. **Om
nes** hoies facit de? capaces bea
titudinis. ergo oēs sunt vocati
ad beatitudinem. psequentiā vi
detur bona alias frustra fuissēt
facti capaces eius. assumptū pz
qz oēs hoies sunt facti ad yma
ginez r similitudinē dei **Beñ. f.**
Dicit autem Augustinus q eo
est homo dei capax qz ad yma